

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

II. De Vitijs Prudentiæ oppositis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

impedimenta occurrentia, & ne sub specie boni voluntas applicetur malis. Sciendum tamen, quod prædictæ octo non eodem modo censeantur partes integrantes Prudentiæ: nam quinque priores eatenus dicuntur tales, in quantum præquiruntur ut conditiones præviæ ad actum, seu executionem Prudentiæ; sed tres posteriores, quatenus sunt aliqui actus Prudentiæ, ut notat Sannig *dist. 2. de Prud. quest. 1. n. 12.*

Q U Æ S T I O II.

De Vitijs Prudentiæ oppositis.

Prudentiæ
quæ vitia
opponan-
tur?

11. **C**ONCL. I. Licet omne peccatum opponatur Prudentiæ, eò quod sit contra rectum ejus dictamen; magis tamen directè, ac generatim loquendo, opponitur Prudentiæ hinc per defectum Imprudentia, illinc per excessum, seu quasi excessum, Prudentia falsa sive fucata. Ita communis; & ratio est: quia Prudentia consistit in medio, non minus, ac aliæ Virtutes morales; ergo potest contra eam peccari non solum per defectum, sed etiam per excessum, seu quasi excessum. Unde inquit Apostolus Rom. 12. *Non plus sapere, quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem.*

Per defe-
ctum con-
tra Pruden-
tiam pecca-
tur
Præcipita-
tione,
Inconside-
ratione,

12. **C**ONCL. II. Per defectum, sive Imprudentiam, peccatur contra virtutem Prudentiæ quadrupliciter, videlicet Præcipitatione, Inconsideratione, Inconstantiâ, & Negligentiâ. Et quidem Præcipitatione peccatur contra Prudentiam, dum quis proposito aliquo sine statim opus aggreditur, non præmissâ sufficienti deliberatione de totius negotij qualitate, de medijs illud exequendi, deque cavendis impedimentis. *Inconsideratione* peccatur contra ipsam, dum temerè judicatur, & concluditur de ipso opere exequendo, non præmissâ diligenti rerum ac circumstantiarum inspectione. *Inconstantiâ* verò contra Prudentiam peccat ille, qui rebus jam semel deliberatis, ac rectè judicatis, sine ulla, vel certè sine sufficienti causa mutat judicium suum. Et tandem contra eandem Prudentiam peccatur *Negligentiâ*, quæ est omissio diligentis requisitæ in actu intellectus ad excitandam & dirigendam voluntatem, ac vires externas, ut exequantur illud opus, quod faciendum esse judicatum est.

Inconstan-
tiâ, &

Negligen-
tiâ.

13. **C**ONCL.

13. CONCL. III. Per excessum, aut quasi excessum, seu potius quâdam falsâ seu fucatâ specie Prudentiæ, peccatur contra eam sex modis, videlicet Prudentiâ carnis, Astutiâ, Fraude, Sollicitudine temporalium, & Sollicitudine futurorum. Ita communis.

Per excessum contra eam peccatur sex modis.

14. Prudentia carnis ea dicitur, qua quis novit excogitare idonea media ad opera carnis complenda: qualia sunt fornicatio, immunditia, gula, ira, & cætera hujusmodi, quæ recenset Apostolus Galat. 5. Et hæc Prudentia carnis, qua quis vivit secundum carnem, id est, secundum inclinatus, commoditates ac motus naturæ corruptæ, opponitur Prudentiæ spiritûs, quæ novit excogitare idonea media ad opera spiritûs seu virtutum perficienda. De qua utrâque legitur Rom. cap. 8. Prudentia carnis, mors est; Prudentia autem spiritus, vita & pax: quoniam sapientia carnis, inimica est Deo.

Prudentia carnis, quæ?

15. Astutia sumitur hic in malam partem, nempe pro notitia pravorum mediolorum ad fallendum proximum idoneorum, cum affectu id opere exequendi. Et hæc continet artem simulandi, & dissimulandi; estque species quâdam Prudentiæ carnis: illi etenim maximè videntur esse potentes secundum carnem, qui modos nôrunt occultos fallendi proximum, & sic obtinendi bona temporalia. Porro Astutiæ vitium alio nomine dicitur Cordis duplicitas; de qua Ecclesiastici 2. dicitur: Va duplici corde, & labijs sceleratis, & manibus malè facientibus, & peccatori terram ingrediendi duabus vijs.

Astutia, quid?

16. Dolus est actus externus, seu executio ipsius Astutiæ; & habet præcipuè locum in materia justitiæ, puta in contractibus humanis. Et communiter definitur, quòd sit machinatio ad circumveniendum, decipiendum, seu fallendum proximum adhibita.

Dolus, &

17. Fraus fermè idem est, quòd Dolus: differt tamen ex eo à Dolo, quòd Fraus fiat per facta; ut cum mensura est minor justo, vel cum moneta est adulterina, & hujusmodi. Unde Fraus est quid minùs commune, quàm Dolus.

Fraus, quid?

18. Sollicitudo temporalium est nimia mentis occupatio in conquirendis, & conservandis rebus temporalibus, proveniens ex inordinato habendi amore, & amittendi timore. Unde tria in hoc vitio includuntur, nempe nimius affectus ad bona temporalia, timor & anxietas in ijs conquirendis vel conservandis, simulque nimia occupatio mentis in illis cogitandis & tractandis. Et hanc inordinatam temporalium Sollicitudinem, veluti valdè

Sollicitudo temporalium, quæ?

perniciosa animæ, passim reprehendit Scriptura Sacra, & vel maximè Christus Dominus *Matth. 6.* dicens: *Ne solliciti sitis anima vestra, quid manducetis, neque corpori vestro, quid induamini, & alibi.*

Non prohibetur moderata sollicitudo temporalium.

19. Cæterùm prædictis verbis prohibetur solum inordinata temporalium sollicitudo; id est, ea, quæ est conjuncta cum nimio affectu temporalium, nimiâque mentis occupatione, & anxietate in ijs corradendis, & conservandis. Siquidem moderata sollicitudo & provisio temporalium, quæ fit absque nimio ad eadem affectu, cordisque anxietate, non solum non est prohibita, sed etiam commendatur, *Proverb. 6.* ibi: *Vade ad formicam, ô piger.* Et *Proverb. 10.* *Qui congregat in messe, filius sapiens est: qui autem aestate fertit, filius confusionis.* Huc facit illa generalis maledictio, toti humano generi data *Gen. 3.* *In sudore vultus tui vesceris pane tuo.*

Sollicitudo futurorum, quæ?

20. Tandem *Sollicitudo futurorum* est species quædam sollicitudinis temporalium; & consistit in nimia animi occupatione circa futura, maximè ut vitæ necessaria habeantur, quæ est conjuncta cum cordis anxietate, & parvâ fiduciâ Divinæ Providentiæ: ut cum quis plus justo sollicitus est de victu, vestitu, aliisque rebus necessarijs in futurum annum, mensem, vel diem.

QUÆSTIO III.

De Justitia, & varijs ipsam concernentibus.

De his re-
missivè.

21. **M**ateria præsentis Quæstionis commodius examinabitur inferius. *Distinctione sequenti, Quæst. I. & II.*

QUÆSTIO IV.

De Temperantia, & annexis Virtutibus.

Temperantia, quid?

22. **C**ONCL. I. *Temperantia* est virtus refrænans inordinatos appetitus & concupiscentias corporis, præsertim circa gustum & tactum. Ita communis. Dicitur notanter, *præsertim circa gustum & tactum*: quia *Temperantia* propriè dicta proximè versatur in moderandis voluptatibus gustûs & tactûs, quæ solent oriri ex esculentis, poculentis, & venereis. Unde nemo propriè judicatur intemperans, qui immodicè delectatur in contemplatione rerum naturalium, in honoribus, in picturis